

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ПРАКТИКА**

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

Колективна монографія

Харків 2022

УДК 330.131

C91

Рецензенти:

Белікова Н. В., доктор економічних наук, професор, Науково-дослідний центр індустриальних проблем розвитку НАН України.

Труніна І. М., доктор економічних наук, професор, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського.

Тульчинська С. О., доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

*Рекомендовано Науково-технічною радою
Харківського національного університету радіоелектроніки
(протокол № 10 від 24.11.2022)*

Сучасні тенденції сталого розвитку: теорія, методологія, практика:
C91 колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової.
Харків: ХНУРЕ, 2022. 347 с.

ISBN 978-617-8254-05-6

Монографію присвячено дослідженню проблем господарювання економічних агентів на всіх рівнях управління та питанням забезпечення економічної безпеки діяльності окремих підприємств, галузей, регіонів та країни в цілому. Монографія є результатом теоретичних і практичних досліджень з удосконалення науково-методичного забезпечення функціонування суб'єктів господарювання на мікро- та макроекономічному рівнях.

Монографія базується на матеріалах III-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта».

Монографія призначена для науковців, викладачів, аспірантів, а також фахівців, що займаються дослідженням питань соціально-економічного розвитку та забезпечення економічної безпеки підприємств, галузей, регіонів та країни.

Відповідальність за зміст та достовірність матеріалів несуть автори. Редакція залишає за собою право не публікувати матеріали, що не відповідають формату видання, а також істотно змінювати зміст текстів за узгодженням з автором. Думка авторів може не співпадати з думкою членів редколегії.

УДК 330.131

ISBN 978-617-8254-05-6

DOI: 10.30837/978-617-8254-05-6

© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2022

© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2022

© Колектив авторів, 2022

© ТОВ «Друкарня Мадрид», 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
-------------------	----------

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Sheiko I.A., Potohalova N.V., Vozylovskiy D.M.

NEW INDUSTRIAL STRATEGY FOR EUROPE:

MAIN CHALLENGES, PRIORITIES.....	11
---	-----------

Узбек Д.А., Бацура Є.О., Ковальська О.В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ

У ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ	17
-------------------------------------	-----------

Соколова Л. В., Дюжєв В. Г. Аль-Фахор Ескндер Суліаман Салти

СТАЛІЙ РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ

АНАЛІЗ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	27
--	-----------

Калініченко З.Д., Гузь І.І.

НАПРЯМИ СТРУКТУРНОЇ ПЕРЕБУДОВИ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ ЦІЛЕЙ

СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	37
------------------------------	-----------

Фінагіна О.В., Бітюк І.М., Коміренко В.І.

НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО

СЕКТОРУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ:

ПОЛІТИКА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ЦІЛЬОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

HR-МЕНЕДЖМЕНТУ.....	47
----------------------------	-----------

Peresada O.V.

COMPETITIVE STRATEGIES OF COUNTRIES IN THE GLOBAL ECONOMY.....	56
---	-----------

Перепелюкова О.В.

ПОТЕНЦІАЛ ПРОСТОРОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА РЕГІОНІВ ЯК НАПРЯМ

СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	66
------------------------------	-----------

Паскаль Л.В., Сергата М.М., Іванчишин Т.М.

ПРОГНОЗИ ТА СЦЕНАРУВАННЯ РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ:

МАЙБУТНЄ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ.....	73
---	-----------

Процак К.В., Просович О.П.

ПРОБЛЕМИ РЕЛОКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	83
---	-----------

Кириї В.В., Козак К. С., Каменев С.О.

СОЦІАЛЬНО-АКТИВНИЙ БІЗНЕС НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА»	95
---	-----------

Мороз Н.В.

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	102
--	------------

Кириї В.В., Литвинова А.В.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ВПЛИВУ РИНКУ ПРАЦІ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇНИ.....	118
---	------------

Pribylnova I.B.

«GREEN ECONOMY» AS A COMPONENT OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE GLOBAL ECONOMY.....	124
---	------------

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Sheiko I.A., Tkachenko A.G., Polozov O.B.

ANALYSIS OF DIGITAL BUSINESS TRANSFORMATION MODELS IN EUROPEAN UNION	135
---	------------

Sheiko I.A., Storozhenko O.V.

ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN BUSINESS AGILITY.....	142
--	------------

Тягунова З.О., Тягунова Н.М.

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА УКРАЇНСЬКИЙ РІТЕЙЛ.....	149
--	------------

Sheiko I.A., Kurdenko O.V.

DIGITAL COMPETENCES AND SHORTAGE OF IT SPECIALISTS IN EU.....	165
--	------------

Гришко С.В., Давіденко А. І.

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НОВИХ ПОКОЛІНЬ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	172
--	------------

Гуца О.М., Оболенцев В.Ф., Довгопол Н.В., Ігуменцева Н.В.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	179
--	------------

Прокопенко В.Ю.

ВИКЛИКИ ЦИФРОВОГО СВІТУ..... 188

Sheiko I.A., Storozhenko O.V.

**IT SECTOR OF UKRAINE: CURRENT STATE AND PERSPECTIVES
FOR FUTURE.....** 198

Колупаєва І.В., Полозов М.О.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ..... 206

Мусієнко В. О.

**ПРОДУКУВАННЯ НОВИХ ЗНАНЬ – ГОЛОВНА УМОВА ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ.....** 212

Мильніченко С.М., Прищепюк Н.В., Маношкіна А.В.

**УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В УНІВЕРСИТЕТАХ: ПОШУК ІННОВАЦІЙНИХ
РІШЕНЬ.....** 217

Ovsiuchenko Yu.V., Murzabulatova O.V., Ponomarov S.V.

**SOME APPROACHES IN USAGE OF GLOBAL INSTITUTIONALIZATION TO
RESIST THE OBVIOUS AND HYBRID THREATS FOR
THE WORLD'S CIVILIZED COMMUNITY.....** 228

Гуца О.М., Сльчанінов Д.Б., Довгопол Н.В., Ізменцева Н.В.

**ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МАЛИХ
ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КРИЗИ.....** 234

Кирий В.В., Чаговець Ю.В., Соловей Д.В.

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НОВИМИ РИЗИКАМИ
БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ** 247

Колупаєва І.В., Полозова О.О.

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ
ПІДПРИЄМСТВА.....** 254

Полозова Т.В., Прилуцький В.Г., Алзубі Лайт Абдел Карім Мохаммад

ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА..... 260

Кирий В.В., Бузецька К.І., Петренко М.А.

**МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ.....** 266

Полозова Т.В., Задорожний С.В., Гулузаде А.Ф.

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА.....** 273

РОЗДІЛ 3
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ:
ГАЛУЗЕВІ АСПЕКТИ, ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Соколова Л.В., Дюжєв В.Г., Галанов О.Р.

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ
УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ..... 280

Костін Д.Ю., Шведкий В.А.

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ПОСТАЧАЛЬНИКІВ
НА ЕНЕРГЕТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ..... 289

Невлюдов І.Ш., Іванов Л.С., Янушкевич Д.А.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ РОБОТИ
ОБЛАДНАННЯ ТЕПЛОВИХ ПУНКТІВ
ПРИ ЇХ ТРИВАЛІЙ ЕКСПЛУАТАЦІЇ..... 300

Гришко С.В., Сидоренко Є.П.

МОДЕЛЮВАННЯ СКЛАДСЬКОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВА
ДИСТРИБУТИВНОЇ ЛОГІСТИКИ..... 312

Полозова Т.В., Вешкін Є.П., Худяков Д.Л.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ
ПІДПРИЄМСТВА..... 319

Цзяньпін М.

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ КУЛЬТУРИ ПЕРСОНАЛУ
КОМПАНІЇ..... 326

Степанова О.В.

МЕТОДИКА ПЛАНУВАННЯ ВИХОДУ НОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА РИНОК..... 331

Полозова Т.В., Філатов Є.В., Рабеах Мохаммед Рідха Салман

СУТНІСТЬ І НАПРЯМИ КРЕДИТНОГО МОНІТОРИНГУ
БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ..... 342

Полозова Т.В.,

д.е.н, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики

та управління економічною безпекою,

Харківський національний університет радіоелектроніки

Прилуцький В.Г.,

студент,

Харківський національний університет радіоелектроніки

Алзубі Лайт Абдел Карім Мохаммад,

аспірант,

Харківський національний університет радіоелектроніки

ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення ефективності та стабільності діяльності є одним з основних завдань будь-якої економічної системи. В сучасних умовах господарювання проблема сталого розвитку стає дуже актуальною. Тому сьогодні питання забезпечення безпеки на всіх рівнях управління є надзвичайно актуальним.

Під економічною безпекою у широкому сенсі розуміється якісна характеристика економічної системи, що визначає її спроможність підтримувати оптимальні умови функціонування та протистояти виникненню різних загроз з метою забезпечення сталого розвитку.

Економічна безпека підприємства у своєму складі має такі функціональні складові: фінансова, інформаційна, інтелектуальна та кадрова, силова, політико-правова, екологічна, техніко-технологічна.

На сучасному етапі успішний розвиток та функціонування суб'єктів підприємницької діяльності в значній мірі залежить від якісної та надійної системи фінансової безпеки підприємства, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Проблематика управління фінансовою безпекою підприємства широко висвітлена у наукових працях таких вчених, як В. І. Куцик [1], С. В. Васильчак [2], Г. Б. Погріщук, Н. В. Мацедонська [3], О. В. Антонова [4], І. І. Рекуненко [5], С. І. Мельник [6] та інших.

Невідкладна потреба у вивченні та розвитку питання фінансової безпеки підприємства виникла з переходом України до ринкової економіки та залишається актуальною і на сьогодні. Результати аналізу наукових джерел свідчать про те, що будь-яке підприємство потребує використання обґрунтованих підходів до управління фінансовою безпекою підприємства. Це обумовлено високим рівнем конкуренції, великою кількістю в Україні збиткових та збанкрутілих підприємств, необхідністю постійної адаптації до впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Під системою фінансової безпеки підприємства розуміють комплекс організаційно-управлінських заходів та інструментів, спрямованих на забезпечення захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Основними елементами системи фінансової безпеки підприємства є суб'єкти, об'єкти, стратегії та механізми. В межах системи фінансової безпеки підприємства можна виділити такі підсистеми: фінансової діагностики, контролю результатів та системи методів забезпечення фінансової безпеки [3].

У цілому управління фінансовою безпекою підприємства спрямоване на вирішення основних завдань, що представлені на рис. 1.

У сучасному економічному середовищі існують різні загрози (внутрішні та зовнішні), що можуть вплинути на фінансові інтереси та фінансовий стан підприємства.

Вчасне виявлення та нейтралізація джерел таких загроз має відбуватися шляхом упровадження комплексних механізмів забезпечення фінансової безпеки підприємства.

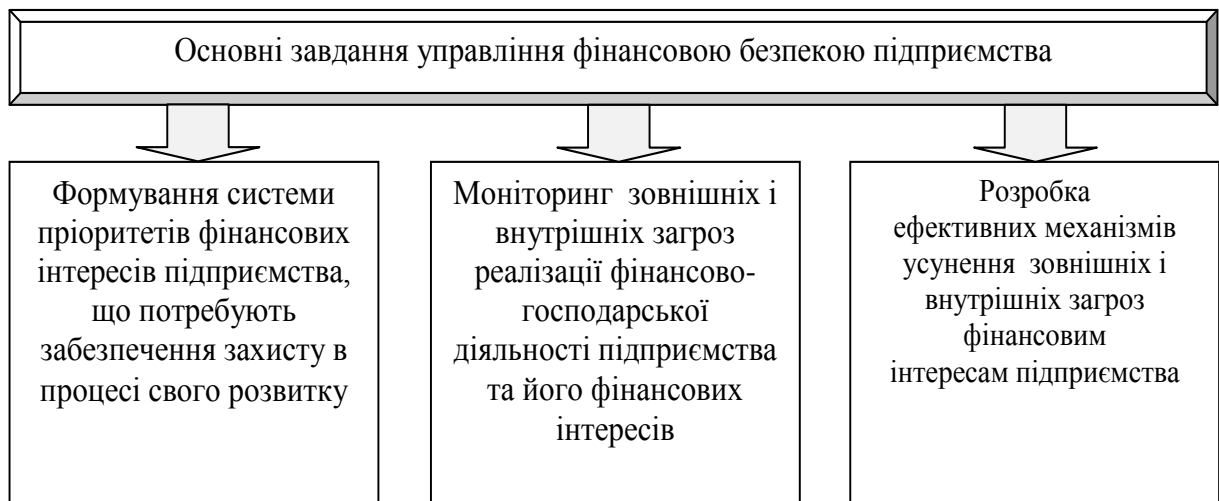

Рисунок 1 – Основні завдання управління фінансовою безпекою підприємства

Джерело: узагальнено авторами на основі [2, 3, 6]

Це дозволить спрогнозувати виникнення загроз фінансової безпеки та забезпечити достатній рівень безпеки на підприємстві. Підприємствам буде легше виявити та ліквідувати причини майбутніх ризиків і проблем, ніж саме банкрутство як наслідок їх виникнення.

Система управління фінансовою безпекою підприємства досягає своєї мети і завдань шляхом реалізації певних функцій, які поділяються на дві основні групи, що наведено на рис. 2.

Аналіз стану і рівня фінансової безпеки являє собою процес дослідження фінансового стану та основних результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з метою визначення рівня захищеності його фінансових інтересів від загроз та виявлення резервів його поліпшення.

Планування заходів щодо забезпечення відповідного рівня фінансової безпеки підприємства передбачає розробку системи планів та планових показників забезпечення захисту фінансових інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз, що обов'язково ґрунтується на використанні перспективного, поточного та оперативного планування фінансової безпеки підприємства [1].

Рисунок 2 – Функції управління фінансовою безпекою підприємства

Джерело: узагальнено авторами на основі [2, 3, 6]

Впровадження на підприємстві системи контролінгу дозволяє підвищити ефективність процесу управління фінансовою безпекою загалом та вчасно виявити негативні відхилення фактичних показників від запланованих.

Контроль за прийняттям управлінських рішень в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства являє собою підсистему, що передбачає взаємозв'язок і координування між формуванням інформаційної бази, аналізом, плануванням та внутрішнім контролем, забезпечує реалізацію контрольних

заходів для пріоритетних напрямів фінансової безпеки підприємства, вчасне виявлення негативних відхилень фактичних показників від запланованих та прийняття оперативних управлінських рішень щодо усунення цих відхилень [4].

До основних функцій контролінгу фінансової безпеки відносяться:

- моніторинг за ходом реалізації планових завдань та нормативів;
- аналіз негативних відхилень рівня фінансової безпеки підприємства під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища;
- діагностика стану фінансової безпеки та темпів фінансового розвитку підприємства тощо.

Для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства існує багато методичних підходів щодо детального аналізу, що базуються на використанні абсолютних і відносних показників. Найбільш поширеним з них є інтегральний підхід, заснований на сполученні фінансових показників, і який базується на використанні коефіцієнтного методу. Слід зазначити, що недоліком цього підходу є те, що він не враховує показники, які характеризують грошові потоки підприємства. При цьому врахування реальних надходжень і витрат грошових ресурсів має бути одним із найважливіших і пріоритетних завдань оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.

До основних недоліків існуючих методичних підходів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства можна віднести такі [2]:

- для інтерпретації фінансових коефіцієнтів застосовуються єдині нормативні значення підприємствами будь-яких видів економічної діяльності;
- деякі показники фінансового стану підприємства неможливо достовірно розрахувати на основі даних фінансової звітності підприємств;
- відсутня єдина шкала (градація) класифікації рівнів фінансової безпеки підприємства (це може призвести до того, що підприємство з недостатнім рівнем фінансової стійкості може бути віднесено до підприємств із «задовільним» або «високим» рівнем фінансової безпеки);

– відсутні загальноприйняті підходи до оцінки впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на рівень фінансової безпеки підприємства.

У результаті аналізу літературних джерел можна зробити висновок, що під час використання різних методичних підходів до оцінки рівня фінансової безпеки можуть виникнути протиріччя. Це обумовлює необхідність в удосконаленні наукових підходів та пристосування їх до сучасних умов господарювання.

Таким чином, у даному дослідженні визначено систему основних завдань, що спрямовані на реалізацію основної мети управління фінансовою безпекою підприємства. Виокремлено функції управління фінансовою безпекою підприємства, що поділяються на дві основні групи: загальні та спеціальні.

Перелік джерел посилання

1. Куцик В. І. Фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління: проблеми забезпечення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.4. С. 250-255.

2. Васильчак С. В. Управління фінансовою безпекою підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.18. С. 149-153.

3. Погріщук Г. Б., Мацедонська Н. В. Управління фінансовою безпекою підприємства в сучасних умовах. *Мукачівський державний університет*. 2017. Вип. 12. С. 618-620.

4. Антонова О. В. Методичні засади механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 15(5). С. 43-46.

5. Рекуненко І. І. Оцінка рівня фінансової безпеки України. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 40. С. 211-216.

6. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.

Наукове видання

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

Колективна монографія

За загальною редакцією
доктора економічних наук, професора Полозової Т. В.

Редактори

доктор економічних наук, професор Колупаєва І. В.
кандидат економічних наук, доцент Мурзабулатова О. В.

комп. верстка – Мурзабулатова О. В.

тех. редактор – Гобельовська Л. П.

Матеріали збірника публікуються в авторському варіанті

Файл надано:

Харківський національний університет радіоелектроніки,
Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою,
61166, Україна, м. Харків, пр. Науки, 14,
тел. (057) 702-14-90.
e-mail: sser.conf@gmail.com

Підписано до друку 25.11.2022. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Друк цифровий.

Гарнітура шкільна. Ум. друк. арк. 20,2.

Наклад 50 прим. Зам № 221.

Видавець і виготовлювач:

ТОВ «ДРУКАРНЯ МАДРИД»

через ФОП Гобельовська Л. П.

61024, Харків, вул. Гуданова, 18.

Тел.: 0800-33-67-62.

www.madrid.in.ua info@madrid.in.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4399 від 27.08.2012 року

